

שילוב מורים מקבוצות המחנכים במערכת החינוך

רקע

מוסד בית הספר עומד בפני אתגר היסטורי. השינויים הטכנולוגיים והחברתיים מרחיקי-הלכת של תקופתנו, מחייבים לחדד ולהגדיר מחדש את תפקידו כגורם משמעותי המוביל את פני החברה במאה ה-21. אתגר זה דורש ניסוח מחדש של מהויות היסוד – מהי למידה משמעותית? מה דמות ותפקיד המחנך? מה טיב הקשר בין ילדים ומבוגרים במפגש החינוכי? ומהן הסדירות הארגונית אשר יפתחו ויקדמו חינוך משמעותי וטוב במאה ה-21?

במהלך העשורים האחרונים צעירות וצעירים מחליטים לפעול בקבוצות בערים ובשכונות בפריפריה החברתית והגיאוגרפית, תוך בחירה להקדיש עצמם לדרך החינוך. כיום ישנם כ-3,000 חברי קבוצות מחנכים צעירים, הפועלים תוך יצירת דיאלוג ושותפות עם גורמים שונים בחברה, ורואים עצמם חלוצים המתמודדים עם אתגרי החברה הישראלית.

חברות וחברי קבוצות המחנכים הינם בעלי ניסיון חינוכי רב ועוסקים בחינוך משך שנים רבות – כמדריכים צעירים בתנועות וארגוני נוער, בשנת שירות, בתפקידים שונים בצבא, ובשחרורם מהצבא במסגרות פורמאליות ובלתי פורמאליות.

יותר מ-400 מחברי קבוצות המחנכים הינם מורים מוסמכים בעלי תואר ראשון בחינוך ותעודת הוראה כבר היום.

קבוצות אלו ונוספות, אשר חיות ופועלות בתוככי החברה הישראלית, יכולות להוות גורם משמעותי ומפרה בהתמודדות עם האתגרים מולם ניצבת מערכת החינוך הישראלית.

הרעיון

מינוף המוטיבציות, הניסיון, התפישה החינוכית וההכשרה הייחודית של חברי קבוצות המחנכים, לפיתוח מודלים של למידה משמעותית בתוך מערכת החינוך, דרך שילובם בתפקידי חינוך והוראה בבתי-ספר.

מטרות

1. חיזוק מגמות השינוי במערכת החינוך, על-ידי שילובם של חברים מקבוצות המחנכים במוסדות חינוך.
2. פיתוח מודלים של למידה משמעותית, המחוברת לסוגיות אמת של החברה, והפצתם במערכת החינוך.
3. פיתוח סדירות ארגונית המקדמות את היות ביה"ס מקום חברתי-אנושי המתאים את דרכי החינוך למאפייני ואתגרי החברה, תוך מתן מענים חינוכיים גמישים ומגוונים לתלמידים שונים.
4. חיזוק הקשר והשותפות בין ביה"ס והקהילה, תוך יצירת בית הספר למקום חי ויוצר, המחולל תהליכים בחברה ובקהילה.

התוכנית

התוכנית מבוססת על קליטת צוותי "חברותאים" במוסדות חינוך, אשר יתרמו לתהליכי ההתחדשות בביה"ס בדרך הדוגמא האישית ויצירת שותפות עם המורים. ביה"ס יבחר לעצב מחדש את מקומו כגורם חברתי משמעותי ויוצר בקהילה. החברותאים יפתחו ויובילו בביה"ס שני תהליכים מרכזיים:

למידה משמעותית – הלמידה תנבע מסוגיות אמת הנוגעות לחייהם האישיים והחברתיים של הילדים – "פרויקטים חברתיים יוצרי למידה" (SPBL - Social Project Based Learning). העבודה על הפרויקט תיפרט למגוון תכנים ודיסציפלינות ותכוון ליצירת שינוי ממשי במציאות, תוך פיתוח עמדה של שותפות ואחריות.

יחסים – חינוך ליחסים בין-אישיים בריאים ע"י יצירת התנסויות בין ילדים ומבוגרים ובקבוצות השווים, המבוססות על קוד של דיאלוג ואחריות.

שילוב מורים מקבוצות המחנכים במערכת החינוך

שילוב שני מחנכים בכיתה יהווה מודל לקשר בין מבוגרים תוך מתן יחס אישי לכל תלמיד, ויאפשר יצירת מענה ייחודי לילדים ונוער במצוקה.

עיסוק ביחסי בנות ובנים, תוך נגיעה בתכנים של מיניות ומגדר, במטרה לקדם יחסים בריאים בין המינים.

אופן הליווי

ליווי התוכנית מתקיים בשלושה מעגלים:

- **ליווי אישי וקבוצתי של החברותאים בבית הספר** – המלווה הבית-ספרי מטעם התוכנית מקיים מפגשים קבועים עם צוות החברותאים. בנוסף לכך הוא מלווה אותם גם באופן פרטני בהתמודדויות ובאתגרים הייחודיים של כל מורה.
- **ליווי מנהל/ת בית הספר וצוות המורות** – המלווה הבית-ספרי מטעם התוכנית מלווה את מנהל/ת ביה"ס באופן שוטף בהובלת תהליכים של פיתוח למידה משמעותית בביה"ס ובקידום קליטת חברותאים כחלק מצוות ביה"ס.
- **הדרכת הקבוצה הארצית של החברותאים** – המורים החברותאים לוקחים חלק בסמינרים ארציים של התוכנית בתדירות של כ-3 פעמים בשנה.

תהליכי הליווי בשלושת המעגלים עוסקים בהתמודדויות ודילמות חינוכיות מהיומיום של המורים ובפיתוח מודלים של למידה משמעותית ובהם: למידה מתוך שאלות מהחיים, פרויקטים חברתיים יוצרי למידה (SPBL), מיומנויות של הוראה בזוג, ילדים מלמדים ילדים, חינוך ליחסים בין-אישיים בריאים ועוד.

קריטריונים לבחירת בתי-הספר

בתי-הספר המשתתפים בתוכנית ייבחרו ביחס לקריטריונים הבאים:

- א. בתי ספר המפוקחים ע"י משרד החינוך, בעלי סמל מוסד ובעלי רישיון בתוקף לשנת הלימודים הרלוונטית.
- ב. בתי ספר שאותרה ביחס אליהם קבוצה של חברותאים, המעוניינים להשתתף בתוכנית.
- ג. בתי"ס בפריפריה הגיאוגרפית או החברתית - מדד טיפוח 5 עד 10.
- ד. בתי"ס שהושגה הסכמה עם הנהלתם על מודל התכנית ומטרותיה, וזו מחויבת למהלך.
- ה. בתי"ס שיאפשרו למורים להיות חוד-החנייה של הלמידה המשמעותית בביה"ס ולהפעיל מודלים ותכניות ברוח זו.

מורים שישתתפו בתוכנית יעמדו באמות המידה להלן:

- א. מורים חברי תנועות מחנכים, אשר מעוניינים להיות חלק מקבוצה מחוללת שינוי בתהליכים הבית-ספריים, בכיוונים שתוארו לעיל.
  - ב. מורים חדשים – עד שלוש שנים במערכת החינוך (פרט למקרים מיוחדים שיוסכמו בוועדת ההיגוי ביחס לצרכי ביה"ס).
  - ג. מורים בעלי תואר ראשון ותעודת הוראה, או מורים שנמצאים בשלב מתקדם בתהליך ההכשרה להוראה.
- * בבתי"ס פריפריאליים במיוחד (מבחינה חברתית או גאוגרפית), שקיים בהם צורך מיוחד וספציפי במורים, תיתכן חריגה מאמות המידה שלעיל.

מפתח התקצוב

עד 8 ש"ש לחברותאי. השעות מיועדות להעסקת החברותאים כמורים בפועל בביה"ס ולתכניות הלמידה הייחודיות.

שנה ראשונה- 8 ש"ש, שנה שנייה- 7 ש"ש, שנה שלישית- 6 ש"ש.

ביה"ס ישלים את משרתו של החברותאי לחצי משרה לפחות.